

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie K. P.

skazanego za czyn z art. 286 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 4 sierpnia 2026 r.,

kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Lipsku

z dnia 26 marca 2027 r., sygn. akt II K 23/07,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia oskarżonego K. P. od
popelnienia zarzucanego mu czynu;**

2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Małgorzata Bednarek Anna Dziergawka Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

K. P. został oskarżony o to, że w dniu 18 sierpnia 2006 roku w S., powiatu I., województwa [...] działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w kwocie 135 złotych T. S. w ten

sposób, że zaoferował na aukcji internetowej portalu [...] nr [...] do sprzedaży kartę graficzną [...] 128 MB, a następnie po otrzymaniu pieniędzy karty graficznej nie dostarczył, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Lipsku wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r., sygn. akt II K 23/07 uznał oskarżonego K. P. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 70 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych (pkt I). Sąd orzekł o zawieszeniu wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 3 lat (pkt II) oraz oddał oskarżonego pod dozór kuratora (pkt III). Ponadto sąd orzekł o kosztach sądowych (pkt IV).

Żadna ze stron nie wniosła o sporządzenie uzasadnienia wyroku, wobec czego orzeczenie uprawomocniło się w dniu 3 kwietnia 2007 r.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść skazanego wniosł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 387 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego, ustawy Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17, poz. 155), polegające na niesłusznym uwzględnieniu wniosku oskarżonego K. P. o wydanie wobec niego wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie określonych w nim kar, któremu nie sprzeciwił się prokurator i pokrzywdzony, w następstwie czego doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisu prawa materialnego, to jest art. 286 § 1 k.k., polegającego na skazaniu oskarżonego za czyn, który nie zawierał wszystkich znamion przestępstwa oszustwa, które to naruszenie było rażące oraz miało istotny wpływ na treść orzeczenia.

Skarżący wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uniewinnienie K. P. od zarzucanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest oczywiście zasadna, dlatego podlegała rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z treścią art. 535 § 5 k.p.k.

Należy w pełni podzielić zarzut zawarty w kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich o rażącym naruszeniu przez Sąd Rejonowy w Lipsku przepisu prawa karnego procesowego w postaci art. 387 § 2 k.p.k. oraz prawa materialnego w postaci art. 286 § 1 k.k., co z uwagi na charakter tego uchybienia miało istotny wpływ na treść wyroku.

Zgodnie z treścią art. 286 § 1 k.k. kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Przestępstwo oszustwa polega zatem na działaniu, którego istotą jest wprowadzenie w błąd innej osoby albo wyzyskanie jej błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego takiego działania sprawcy. Innymi słowy, działanie sprawcy, określone w art. 286 § 1 k.k., jako doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem, sprowadza się zatem do trzech wymienionych w tym przepisie sposobów: wprowadzenie w błąd, wyzyskanie błędu, wyzyskanie niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że pierwszy i drugi sposób opiera się na błędzie pokrzywdzonego, którego wyobrażenie o rzeczywistości nie odpowiada faktom w zakresie istotnym dla podjęcia decyzji o określonym rozporządzeniu mieniem. Sprawca albo błąd ten wywołuje, przedstawiając pokrzywdzonemu fałszywy obraz rzeczywistości, albo wykorzystuje fakt, że pokrzywdzony z innego powodu jest już w błędzie (zob. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2002 r., IV KKN 135/00; wyrok SN z dnia 10 marca 2004 r., II KK 381/03; wyrok SN z dnia 18 czerwca 2019 r., V KK 246/18). Trzeci sposób popełnienia przestępstwa oszustwa wiąże się ze szczególnymi cechami osoby dokonującej rozporządzenia mieniem. Jej niezdolność do należytego pojmowania przedsiębranego działania może mieć charakter trwały, jak i przejściowy (zob. M. Gałązka, w: A. Grześkowiak (red.), K. Wiak (red.), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2024, s. 1746). Zatem wszystkie inne sposoby wywołania skutku w

postaci niekorzystnego rozporządzenia mieniem pozostają poza zakresem kryminalizacji przepisu art. 286 § 1 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 17 czerwca 2025 r., III KK 216/25).

W przedmiotowej sprawie opis zarzucanego K. P. czynu, zarówno zawarty w akcie oskarżenia, jak i w sentencji wyroku, w przeciwieństwie do opisu zarzutu (k. 137 akt), poza znamionami działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, nie zawiera wskazania, że oskarżony wprowadził w błąd T. S., wyzyskał jego błąd albo niezdolność do należytego pojmowania przedsiębranego działania sprawcy. W opisie czynu przypisanego skazanemu zawarto jedynie ustalenie, że K. P. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w kwocie 135 złotych T. S. w ten sposób, że zaoferował na aukcji internetowej portalu [...] nr [...] do sprzedaży kartę graficzną [...] 128 MB, a następnie po otrzymaniu pieniędzy karty graficznej nie dostarczył. Stwierdzić zatem należy, że czyn zarzucany oskarżonemu nie zawiera wszystkich znamion przestępstwa oszustwa określonego w art. 286 § 1 k.k. Podkreślić trzeba, że brak w opisie czynu przypisanego oskarżonemu w wyroku (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.) jakiegokolwiek znamienia ustawowego typu czynu zabronionego, zgodnie z treścią art. 1 § 1 k.k. i art. 115 § 1 k.k., skutkuje niemożnością przypisania odpowiedzialności karnej za ten czyn (zob. wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2017 r., V KK 372/16).

Dodatkowo wskazać należy, iż sąd, rozpoznając wniosek złożony na podstawie art. 387 § 1 k.p.k., zobowiązany jest przede wszystkim sprawdzić zaistnienie wszystkich warunków dopuszczalności takiego wniosku. Jednym z nich jest kontrola jego zgodności z przepisami prawa karnego materialnego, obejmująca m.in. prawno-karną ocenę czynu, jak też wymiar kary bądź środków karnych. Jeśli treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektuje, niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (zob. wyrok SN z dnia 6 marca 2024 r., III KK 622/23; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2024 r., III KK 73/24).

Sąd Rejonowy w Lipsku w niniejszej sprawie nie przeprowadził takiej kontroli w sposób prawidłowy, przez co, jak słusznie wskazał skarżący, doszło do rażącego i

mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k. Sąd *meriti* nie dokonał, na płaszczyźnie zgodności z przepisami prawa materialnego, należytej oceny wniosku oskarżonego o wydanie wyroku w trybie art. 387 k.p.k., bowiem pominął konieczność ustalenia, że okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, co odnosi się do realizacji wszystkich znamion zarzucanego czynu (zob. wyrok SN z dnia 19 października 2022 r., III KK 378/22), a tym samym uwzględnił wadliwy wniosek o dobrowolne poddanie się karze.

Nie budzi zatem wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych w kasacji przepisów art. 387 § 2 k.p.k. i art. 286 § 1 k.k., a naruszenie to miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Podkreślić również należy, że z uwagi na opis czynu oraz kierunek zaskarżenia, Sąd Najwyższy nie mógł uchylić zaskarżonego wyroku i przekazać sprawy do ponownego rozpoznania. W zaistniałej sytuacji koniecznym było uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i uniewinnienie oskarżonego K. P. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

O kosztach postępowania w sprawie orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. i art. 638 k.p.k., obciążając nimi Skarb Państwa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

[r.g.]

Małgorzata Bednarek Anna Dziergawka Ryszard Witkowski